

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 11. október 2018

Efni: Umsögn Landssamtaka lífeyrissjóða um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2019, 3. mál.

Með tölvupósti frá nefndasviði Alþingis, þann 21. september s.l., var Landssamtökum lífeyrissjóða (LL) sent til umsagnar 3. mál, frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2019.

Í frumvarpinu eru nokkur atriði sem varða lífeyrissjóði með beinum eða óbeinum hætti sem rétt er að koma sjónarmiðum og athugasemdum við.

Breyting á eftirlitsgjaldi til Fjármálaeftirlitsins, 12. gr. frv.

LL gerðu athugasemdir við breytingar á eftirlitsgjaldi til FME í umsögn sinni um fjárlög síðasta árs, sbr. umsögn dags. 19. desember 2017. Ekki var tekið tillit til þeirra breytingatillagna og eru þær því ítrekaðar.

Í 12. gr. frumvarpsins er nú lögð til breyting á eftirlitsgjöldum til Fjármálaeftirlitsins þess efnis að eftirlitsgjald sem hlutfall af hreinni eign lífeyrissjóða í árslok 2017 lækki úr 0,0091% í 0,0084%. Þrátt fyrir lækkun á hlutfallinu hækkar eftirlitsgjaldið samkvæmt frumvarpinu þar sem hrein eign lífeyrissjóðakerfisins hækkar milli ára og gjaldið reiknast sem hlutfall af henni.

Eftirlitsgjald sem lífeyrissjóðir greiða er annars vegar reiknað sem breytilegt gjald og hins vegar sem fast gjald, sbr. 9. tl. 5. gr. laga nr. 99/1999. Í frumvarpinu er fastagjaldinu haldið óbreyttu og því ekki tekið tillit til þess að sjóðum hefur fækkað. Þetta hefur að óbreyttu í för með sér að sá hluti eftirlitsgjaldsins sem er breytilegur og skiptist miðað við hreina eign hækkar milli ára á meðan fasti hluti gjaldsins lækkar.

Með vísan í ofangreint **þykir ástæða til að fram fari endurskoðun á samsetningu á breytilega hluta gjaldsins og fastagjaldinu** til að halda jafnvægi í gjaldtöku milli sjóða. Þykir full ástæða til að taka fastagjaldið til endurskoðunar og er sú afstaða hér með ítrekuð.

Breyting á gjaldi vegna reksturs umboðsmanns skuldara, 13. gr. frv.

Í 13. gr. frumvarpsins er lögð til breyting á lögum um greiðslu kostnaðar við rekstur umboðsmann skuldara nr. 166/2011. Þar er lagt til að gjaldskyldir aðilar skuli greiða gjald sem

nemi 0,00835% af álagningarstofni í stað 0,00888%. Álagningarstofn er skilgreindur í 4. gr. laganna sem öll útlán viðkomandi gjaldskylds aðila í lok árs miðað við ársreikning, samkvæmt upplýsingum frá Fjármálaeftirlitinu, fyrir almanaksárið á undan því ári sem skýrsla umboðsmanns er unnin. Með útlánnum er átt við bókfært virði útlána sem tilgreind eru undir eignaliðnum veðlán og önnur útlán í efnahagsreikningi lífeyrissjóða.

Eins og rakið er í hjálögðu álit samráðsnefndar gjaldskyldra aðila, dags. 14. júní 2018, tengjast aðeins um 14% nýrra umsókna um greiðsluáðlögun hjá umboðsmanni skuldara fasteignalánnum. Nýjar umsóknir um greiðsluáðlögun eru því frekar tilkomnar vegna erfiðleika skuldara að standa skil á öðrum skuldbindingum en fasteignalánnum, s.s. skuldum tengdum neyslulánnum eða skuldum vegna húsaleigu. Vandamál vegna neyslulánaskulda tengjast í mörgum tilvikum lánnum sem veitt hafa verið af smálánafyrirtækjum. Að mati LL er því fullt tilefni til að endurskoða hverjir standa straum af kostnaði við rekstur embættis umboðsmann skuldara þar sem mikill minnihluti þeirra mála sem koma til úrlausnar embættisins eiga rætur að rekja til þeirra aðila sem nú standa straum af kostnaði embættisins. Í þessu sambandi er rétt að vekja athygli á að fyrir þinginu liggur nú þegar frumvarp um smálánafyrirtæki og þar gert ráð fyrir að þau verði starfsleyfisskyld: <https://www.althingi.is/altext/149/s/0169.html>

Marg ítrekuð framlenging á bráðabirgðaákvæði, 19. gr. frv.

Með 19. gr. frumvarpsins er enn á ný lögð til framlenging á bráðabirgðaákvæði sem ítrekað hefur verið framlengt eða allt frá 1. janúar 2011 en ákvæðið varðar samspil örorkulífeyrisgreiðslna almannatrygginga og lífeyrissjóða. Nú er lagt til í frumvarpinu að ákvæðið verði framlengt um eitt ár. ***LL styðja framlengingu ákvæðisins en vilja sem ítrekað fyrr leggja ríka áherslu á mikilvægi þess að fundin verði framtíðarlausn á víxlverkunum á greiðslum almannatrygginga og lífeyrissjóða. Vilja LL skora á ríkisstjórn í samstarfi við aðila vinnumarkaðar að taka þetta málefni föstum tökum en málið varðar framfærslu viðkvæms hóps í samfélaginu. Tekið skal fram að LL vilja gjarnan eiga faglega aðkomu að þeirri vinnu að móta framtíðarsýn á þennan málaflokk þegar að því kemur.***

Fjármögnun starfsendurhæfingar, 24. og 25. gr. frv.

Með 24. gr. frumvarpsins er enn og aftur lögð til framlenging á ákvæði sem kveður á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki hlutdeild í almennu tryggingagjaldi og nú er lögð til framlenging fyrir árið 2019. Í umsögn LL um fjárlög síðasta árs segir orðrétt:

„Hér er því enn og aftur lagt til að ríkið leggi minna til starfsendurhæfingar en upphaflega var lagt upp með. Í þessu ljósi þykir rétt að rifja stuttlega upp aðdragandann að því hvernig lagt var upp með fjármögnun starfsendurhæfingar sem rekja má til kjarasamninga á árinu 2008. Var samið um að sérstakt iðgjald yrði lagt á launagreiðendur frá og með 1. júní 2008 sem renna skyldi til endurhæfingarsjóðs. Ráð var fyrir því gert að ríkissjóður legði endurhæfingarsjóði sömu fjárhæð frá og með árinu 2009 þar sem starfsendurhæfing dregur úr örorkulífeyrisgreiðslum almannatrygginga. VIRK-Starfsendurhæfingarsjóður var í kjölfarið stofnaður þann 19. maí 2008. Í tengslum við kjarasamninga á árinu 2011 voru aðilar vinnumarkaðarins og stjórnvöld sammála um mikilvægi þess að byggja upp markvissa starfsendurhæfingu. Urðu aðilar ásáttir um að kostnaðinum skyldi skipt í þrjá hluta.

Með lögum nr. 73/2011, um ráðstafanir í ríkisfjármálum, var lögum nr. 129/1997, um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða breytt á þann veg að við þau var bætt ákvæði til bráðabirgða um skyldu lífeyrissjóða til að greiða til VIRK-Starfsendurhæfingarsjóðs vegna starfsendurhæfingar

sjóðfélaga sem samsvaraði þá 0,13% af samanlögðum iðgjaldsstofni. Þessi breyting byggði á þeim fyrirheitum stjórnvalda í tengslum við kjarasamninga að lögfest yrði skylda launagreiðenda til greiðslu sama iðgjalds og að framlag ríkisins yrði hið sama frá og með 1. júlí 2013. Jafnframt var skipuð nefnd til að leggja drög að frumvarpi um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða. Það var svo með lögum nr. 60/2012 sem settur var lagarammi um starfsemina. Samkvæmt lögunum er starfsendurhæfingarsjóðum ætlað verulega umfangsmikið starfssvið og stór hluti þeirra skjólstæðinga sem fá þjónustu VIRK-Starfsendurhæfingarsjóðs eru bersýnilega einstaklingar sem fá þjónustu sem öllum má vera ljóst að eigi að fá slíka þjónustu fjármagnaða af ríkinu. Í II. kafla laganna eru ákvæði um framlög til starfsendurhæfingarsjóða og er þar gert ráð fyrir fyrrgreindri jafnri skiptingu á framlagi atvinnurekenda, lífeyrissjóða og ríkisins.

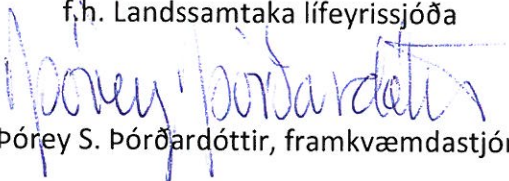
*Samkvæmt lögum um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða nr. 60/2012 er gert ráð fyrir þjónustu til einstaklinga sem aldrei hafa verið á vinnumarkaði og hafa þar með að sama skapi aldrei átt aðild að lífeyrissjóði. Þetta fyrirkomulag byggir á því að ríkissjóður leggi starfseminni til fjármagn og því sé unnt að veita starfsendurhæfingu hvort sem aðilar hafa verið á vinnumarkaði eður ei. **LL harma það mjög ef það verður raunin að stjórnvöld ætla ekki að fullu að standa við sinn hluta í fjármögnun á starfsendurhæfingu.***

Í tengslum við það að ekki hefur enn verið tekin út árangur af starfsendurhæfingu eins og ráð er fyrir gert í bráðabirgðaákvæði II í lögum um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða nr. 60/2012 þykir rétt að bráðabirgðaákvæðis XV í lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 verði framlengt og nái a.m.k. til ársins 2018. Ákvæðið tilgreinir að ekki skuli núvirða framlög lífeyrissjóða við tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðanna.“

LL vísa í ofangreint úr umsögn sinni, dags. 19. desember 2017 vegna fjárlaga ársins 2018 en nú ber að ítreka allt sem þar segir þó með þeirri breytingu að við bætist árið 2019. Því er nú lögð til breyting á fyrrgreindu bráðabirgðaákvæði XV í lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 og að það taki til áranna 2018 og 2019. Lögð er til eftirfarandi breyting á bráðabirgðaákvæði XV í lögum nr. 129/1997:

Í stað „2016 og 2017“ komi: 2018 og 2019.

Að lokum vilja LL þakka fyrir að fá frumvarpið til umsagnar og lýsa sig reiðubúin til að senda fulltrúa fyrir nefndina til að skýra frekar einstakar ábendingar og athugasemdir og eftir atvikum svara spurningum nefndarmanna.

Virðingarfyllst,
f.h. Landssamtaka lífeyrissjóða

Þórey S. Þórðardóttir, framkvæmdastjóri

Hjálagt:

Álit samráðsnefndar gjaldskyldra aðila umboðsmanns skuldara, dags. 14. júní 2018

14. júní 2018

Umboðsmaður skuldara
Kringlan 1
150 Reykjavík

Afrit: Velferðarráðherra
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Efni: Álit samráðsnefndar gjaldskyldra aðila á skýrslu yfir áætlaðan rekstrarkostnað umboðsmanns skuldara fyrir árið 2018

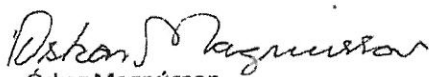
Samráðsnefnd gjaldskyldra aðila ber skv. 2 gr. laga nr. 166/2011 um greiðslu kostnaðar við rekstur umboðsmanns skuldara að fjalla árlega um skýrslu umboðsmanns skuldara um áætlaðan rekstrarkostnað næsta almanaksárs og skila álitum um skýrsluna til umboðsmanns skuldara fyrir 14. júní ár hvert. Samráðsnefnd barst skýrsla umboðsmanns skuldara þann 5. júní síðastliðinn.

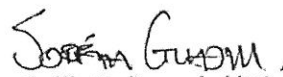
Álit samráðsnefndar er eftirfarandi:

1. Samráðsnefnd fagnar þeim jákvæða árangri sem náðst hefur í rekstrarhagræðingu umboðsmanns skuldara á undanförunum árum. Rekstrarkostnaður vegna ársins 2017 er skv. óstaðfestum áreikningi 310,9 m.kr. eða nokkru minna en áætlað hafði verið. Áætlaður rekstrarkostnaður vegna yfirstandandi árs er 276,9 m.kr. Áfram hefur verið hagrætt í rekstri embættisins og starfsmönnum fækkað áfram milli ára. Stefnt er að því að stöðugildum sem voru 19,6 í upphafi árs fækki niður í 16,1 í byrjun næsta árs.
2. Áætlaður rekstrarkostnaður næsta árs er 283,9 m.kr. eða svipaður og rekstrarkostnaður þessa árs (2018). Stærstu rekstrarliðir embættisins eru launakostnaður og húsnæðiskostnaður. Á árinu 2019 er launakostnaður áætlaður 199,8 m.kr. og húsnæðiskostnaður 20,2 m.kr.
3. Að mati samráðsnefndar hefur embættinu tekist mjög vel að draga úr kostnaði við reksturinn í takt við minnkandi umsvif og minni verkefni. Þá hefur embættinu tekist vel við gerð rekstraráætlaða og útkoma almennt í takt áætlanir.
4. Fram kom á fundi samráðsnefndarinnar með fulltrúum embættisins að eldri mál sem sem tengdust fjármálahruninu 2008 væru að öllu leyti frágengin. Þá tengist nú aðeins 14% þeirra umsókna sem berast fasteignalánum skv. upplýsingum frá embættinu. Nýjar umsóknir tengjast í flestum tilvikum neyslulánum eða skuldum vegna húsaleigu. Vandamál vegna neyslulánaskulda tengjast í mörgum tilvikum lánum frá smálánafyrirtækjum. Þessi staða vekur upp spurningar um hvort endurskoða þurfi hverjir standa straum af kostnaði við rekstur Umboðsmanns skuldara þar sem mikill minnihlutí þeirra mála sem koma til úrlausnar embættisins eiga rætur að rekja til þeirra aðila sem nú eru gjaldskyldir aðilar og bera kostnað embættisins.

Að öðru leyti en að framan greinir telur samráðsnefnd ekki tilefni til athugasemda við rekstraráætlun umboðsmanns skuldara.

Reykjavík, 14. júní 2018
Fh. Samráðsnefndarinnar,

Óskar Magnússon

Soffía Guðmundsdóttir

Einnig eru í samráðsnefndinni: Yngvi Örn Kristinsson og Guðrún Gunnarsdóttir